МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
_____ Любов КОВАЛЬСЬКА
«27» серпня 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
_____ Надія КОВАЛЬЧУК
«29» серпня 2026 р.

СИЛАБУС

з освітнього компонента «Центральний банк і грошово-кредитна політика»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітня програма – Фінанси, банківська справа та страхування

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Силабус склав(ла) доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к.е.н., доцент Наталія ЧИЖ

Силабус затверджений на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування, протокол № 1/А від «27» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри к.е.н., доцент Вікторія ДОРОШ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування», протокол № 1/А від «27» серпня 2026 р.

Гарант ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» к.е.н., доцент Леся ІЩУК

Схвалено науково-методичною радою університету, протокол № 1/а від «29» серпня 2026 р.

Затверджений силабус онлайн:
https://e.lntu.edu.ua/syllabus/2275

Луцьк – 2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «Центральний банк і грошово-кредитна політика»

Освітня програма	Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань / Спеціальність	07 Управління та адміністрування / 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	нормативна
Мова викладання	українська
Обсяг	5 кредитів ECTS / 150 годин, семестр 8
Форма контролю	екзамен
Викладач(і)	к.е.н., доцент Наталія ЧИЖ електронна пошта: n.chyzh@lutsk-ntu.com.ua

1. Мета і завдання дисципліни

Мета: Метою вивчення навчальної дисципліни «Центральний банк та грошово-кредитна політика» є формування у здобувачів вищої освіти системних теоретичних знань і практичних навичок щодо організації, принципів функціонування та основних напрямів діяльності центральних банків, їх ролі у забезпеченні цінової та фінансової стабільності, а також механізмів формування і реалізації грошово-кредитної (монетарної) політики, застосування її інструментів для регулювання грошового обігу, банківської ліквідності та функціонування фінансової системи держави.

Завдання: Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Центральний банк та грошово-кредитна політика» є:
- Засвоєння теоретичних основ виникнення, становлення та розвитку центральних банків, визначення їх економічної сутності, правового статусу, функцій і ролі у фінансовій системі держави.
- Вивчення організаційно-правових засад діяльності Національного банку України, його структури, основних завдань, функцій та повноважень.
- Дослідження механізмів емісії грошей, організації та регулювання готівкового грошового обігу, особливостей здійснення емісійно-касових операцій центральним банком.
- Формування знань щодо сутності, форм та інструментів рефінансування банків, механізмів регулювання банківської ліквідності та підтримання стабільності банківської системи.
- Вивчення принципів організації, функціонування та регулювання платіжних систем, ролі Національного банку України у забезпеченні надійності та безперервності здійснення платежів.
- Засвоєння основ банківського регулювання і нагляду, порядку ліцензування банківської діяльності, застосування пруденційних нормативів та механізмів оцінювання банківських ризиків.
- Дослідження особливостей взаємодії центрального банку з органами державної влади, його функцій як банкіра та фінансового агента уряду.
- Формування розуміння економічної сутності, цілей, типів і трансмісійного механізму грошово-кредитної політики, її взаємозв'язку з макроекономічними процесами.
- Опанування механізмів застосування основних інструментів монетарної політики, зокрема облікової ставки, обов'язкових резервних вимог, операцій на відкритому ринку та рефінансування банків.
- Вивчення засад валютної політики, механізмів валютного регулювання та нагляду, управління міжнародними резервами й регулювання валютного ринку.
- Розвиток умінь аналізувати показники грошово-кредитної сфери, оцінювати ефективність монетарної політики Національного банку України та особливості її реалізації в умовах воєнного стану, макроекономічної нестабільності й економічного відновлення.

Пререквізити: Фінансовий комплаєнс, Кредитний менеджмент

2. Компетентності

ІК — інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

ЗК01 — Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК02 — Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК04 — Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК10 — Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

3. Структура дисципліни, розподіл годин, зв'язок тем з компетентностями

№	Назва теми	**Лекції** денна/ заочна	**Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна	**Самост. робота** денна/ заочна	**Разом**	**Методи навчання**	**Методи оцінювання**	**ЗК та СК**
Змістовий модуль 1. Організаційні засади діяльності та функціонування центральних банків								
1	Тема 1. Статус та основні напрями діяльності центральних банків.	2/–	2/–	8/14	12/14	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	
2	Тема 2. Національний банк України.	4/–	4/–	8/14	16/14	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	СК10
3	Тема 3. Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу.	4/–	4/–	8/14	16/14	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	
4	Тема 4. Рефінансування банків.	4/–	4/–	8/14	16/14	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	СК10
5	Тема 5. Організація та регулювання платіжних систем.	2/0,5	2/–	8/14	12/14,5	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	

№	Назва теми	**Лекції** денна/ заочна	**Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна	**Самост. робота** денна/ заочна	**Разом**	**Методи навчання**	**Методи оцінювання**	**ЗК та СК**
6	Тема 6. Регулювання діяльності банків.	4/1	4/2	8/14	16/17	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	СК10
Змістовий модуль 2. Банківський нагляд та реалізація грошово-кредитної політики центрального банку								
7	Тема 7. Банківський нагляд.	2/1	2/2	8/14	12/17	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	СК10
8	Тема 8. Центральний банк як банкір і фінансовий агент уряду.	4/1	4/2	7/14	15/17	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	СК10
9	Тема 9. Грошово-кредитна політика.	2/1	2/2	5/14	9/17	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	СК10
10	Тема 10. Інструменти грошово-кредитної політики.	4/1	4/–	5/5	13/6	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	СК10
11	Тема 11. Валютне регулювання і контроль.	4/0,5	4/–	5/5	13/5,5	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО6, МО7, МО8	СК10
	Разом	**36/6**	**36/8**	**78/136**	**150/150**			

Легенда: ЗК — загальна компетентність (номер за п. 2); СК — спеціальна (фахова) компетентність (номер за п. 2). Повне формулювання кожного коду наводиться в ОП / стандарті спеціальності.

Методи навчання: МН1 — словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); МН2 — практичний метод (лабораторні та практичні заняття); МН3 — наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); МН4 — робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); МН5 — відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); МН6 — самостійна робота (розв'язання завдань).

Методи оцінювання: МО1 — екзамен; МО2 — усне або письмове опитування; МО4 — тестування; МО6 — есе; МО7 — презентації результатів виконаних завдань та досліджень; МО8 — презентація та виступи на наукових

заходах.

4. Результати навчання

ПРН02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПРН10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПРН12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

5. Цілі сталого розвитку

ЦСР 4 – Якісна освіта

ЦСР 8 – Гідна праця та економічне зростання

ЦСР 9 – Промисловість, інновації та інфраструктура

6. Неформальна освіта

Рекомендовані курси, тренінги, стажування та інші: результати навчання, здобуті у формальній, неформальній чи інформальній освіті, можуть бути визнані відповідно до процедур ЛНТУ. Підтвердженнями можуть бути сертифікати тематичних тренінгів, вебінарів чи онлайн-курсів разом з описом досягнутих результатів навчання та, за потреби, коротке верифікаційне завдання або портфоліо.

7. Критерії та форми контролю

Оцінювання — за 100-бальною шкалою (національна шкала / ЄКТС). Підсумковий бал = поточний контроль (30 %) + модульний контроль (30 %) + екзамен (40 %).

Академічна доброчесність: самостійне виконання завдань; коректне посилання на джерела; позначення частин тексту, згенерованих засобами ШІ. Порушення академічної доброчесності не толеруються.

8. Зміст тем

Тема 1. Статус та основні напрями діяльності центральних банків.

Передумови виникнення та еволюція центральних банків.
Правовий статус, принципи організації та незалежність центральних банків.
Основні функції та напрями діяльності центральних банків.
Операції центральних банків та їх відображення в балансі.
Сучасні тенденції розвитку центральних банків і міжнародне співробітництво.

Тема 2. Національний банк України.

Становлення та розвиток Національного банку України.
Правовий статус, завдання та функції Національного банку України.
Організаційна структура та органи управління Національного банку України.
Економічні засади діяльності Національного банку України.
Фінансова звітність, аудит та підзвітність Національного банку України.

Тема 3. Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу.

Центральний банк як емісійний центр держави.
Організація емісії грошей та регулювання готівкового грошового обігу.
Організація емісійно-касової роботи Національного банку України.
Прогнозування та аналіз готівкового грошового обігу.
Організація інкасації, перевезення та зберігання готівки.

Тема 4. Рефінансування банків.

Економічна сутність, призначення та функції рефінансування банків.

Основні форми та інструменти рефінансування банків центральним банком.
Механізм здійснення операцій рефінансування Національним банком України.
Регулювання банківської ліквідності та застосування стабілізаційних механізмів.
Роль рефінансування у забезпеченні стабільності банківської системи.

Тема 5. Організація та регулювання платіжних систем.

Економічна сутність, види та принципи функціонування платіжних систем.
Повноваження Національного банку України у сфері регулювання та нагляду за платіжною інфраструктурою.
Система електронних платежів Національного банку України (СЕП): організація та особливості функціонування.
Розвиток безготівкових розрахунків, електронних платіжних засобів і платіжних послуг.
Сучасні тенденції цифровізації платіжної інфраструктури та забезпечення її безперервного функціонування.

Тема 6. Регулювання діяльності банків.

Економічна необхідність, мета та завдання банківського регулювання.
Інституційні засади та основні форми регулювання банківської діяльності.
Державна реєстрація банків та ліцензування банківської діяльності.
Пруденційне регулювання банків: економічні нормативи та вимоги до управління ризиками.
Система гарантування вкладів фізичних осіб та її роль у забезпеченні стабільності банківської системи.

Тема 7. Банківський нагляд.

Економічна сутність, цілі та принципи банківського нагляду.
Організація системи банківського нагляду Національного банку України.
Дистанційний нагляд та інспекційні перевірки банків.
Оцінювання фінансового стану банків, банківських ризиків та застосування ризик-орієнтованого підходу до нагляду.
Заходи впливу за порушення банківського законодавства та особливості нагляду за проблемними банками.

Тема 8. Центральний банк як банкір і фінансовий агент уряду.

Основні напрями взаємодії центрального банку з органами державної влади.
Функції Національного банку України як банкіра та фінансового агента уряду.
Роль Національного банку України у забезпеченні казначейського обслуговування державного бюджету.
Участь Національного банку України в обслуговуванні державного боргу та операціях із державними цінними паперами.
Співробітництво Національного банку України з міжнародними фінансовими організаціями.

Тема 9. Грошово-кредитна політика.

Економічна сутність, цілі та інституційні засади грошово-кредитної (монетарної) політики.
Типи грошово-кредитної політики та особливості їх застосування
Особливості формування та реалізації монетарної політики Національного банку України в умовах воєнного стану та макроекономічної нестабільності.

Тема 10. Інструменти грошово-кредитної політики.

Сутність та класифікація інструментів грошово-кредитної політики.
Політика обов'язкових резервних вимог та механізм її реалізації.
Процентна політика центрального банку та роль облікової ставки.
Операції центрального банку на відкритому ринку та використання депозитних сертифікатів.
Рефінансування банків як інструмент монетарної політики та регулювання банківської ліквідності.

Тема 11. Валютне регулювання і контроль.

Економічна сутність, цілі та інструменти валютної політики держави.

Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання та валютного нагляду.
Курсова політика Національного банку України та механізми регулювання валютного ринку.
Платіжний баланс України: економічний зміст, структура та роль у реалізації валютної політики.
Формування та управління міжнародними резервами України.

9. Опис ІЗ/КПІЗ

Не передбачено навчальним планом.

10. Загальні вимоги

Освітній процес регулюється академічними правилами ЛНТУ. Здобувачі освіти зобов'язані ознайомитися з вимогами, визначеними Кодексом академічної доброчесності ЛНТУ та Політикою етичного використання штучного інтелекту в ЛНТУ, і дотримуватися принципів академічної доброчесності та етичного використання штучного інтелекту в освітній діяльності.

Академічна доброчесність. Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX та внутрішніх нормативних документів ЛНТУ. Не допускаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, привласнення авторства, несамостійне виконання завдань, а також недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для пошуку ідей, пояснення методів, попереднього структурування, мовного редагування та допоміжного аналізу неконфіденційних даних, якщо конкретне завдання не передбачає повністю самостійного виконання. Здобувач освіти має зазначати використаний інструмент, мету та етап його застосування, перевіряти факти й розрахунки та самостійно обґрунтовувати висновки.

11. Література

І. Навчально-методичні матеріали та розробки

Праці автора силабуса:

1. Центральний банк та грошово-кредитна політика : методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок галузі знань 07 Управління та адміністрування денної та заочної форм навчання / уклад. Н.М. Чиж. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2024. 36 с.

2. Центральний банк та грошово-кредитна політика : методичні вказівки до практчних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок галузі знань 07 Управління та адміністрування денної та заочної форм навчання / уклад. Н.М. Чиж. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2024. 64 с.

3. Центральний банк та грошово-кредитна політика : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок денної та заочної форм навчання / уклад. Н.М. Чиж. Луцьк : ВІП ЛНТУ, 2024. 184 с.

Праці інших авторів:

4. Ткач Є. В., Нікіфоров П. О. Фіскальна та монетарна політика: макроекономічний аналіз та інституційне середовище : навч. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т, 2022. 240 с.

5. Банківська система : підручник / М. Крупка, Є. Андрущак, І. Барилюк, Ю. Вишивана та ін. ; за ред. М. Крупки. 2-ге вид., переробл. і допов. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.

6. Банківська система : навч. посіб. / уклад.: П. О. Нікіфоров, О. М. Гладчук, М. Г. Марич, М. П. Федишин. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 224 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8298

7. Гроші та кредит : навч. посіб. / С. П. Стеценко, В. В. Титок, Н. В. Лисиця та ін. Київ : КНУБА, 2024. 227 с. URL: https://repositary.knuba.edu.ua/items/ba581483-d2be-44a5-a9b8-03cafdee1cd9

ІІ. Наукові праці

Праці автора силабуса:

8. Dziamulych, M., Grytsyna, O., Korobchuk, T., Hariaha, L., Chyzh, N., Sholudko, O., Kosinskyi, P. Modeling the productivity management process in agriculture: a case study of Ukraine. Scientific Papers Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development”. 2026. Vol. 26(1). Pp. 309-319. / URL: https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.26_1/volume_26_1_2026.pdf (Web of Science).

9. Dziamulych, M. Krupka, M., Markiv, H., Chyzh, N., Martyniuk, R., Kotur, A. Structural and risk-oriented determinants of the liquidity coverage ratio in the mechanism for ensuring the stability of the banking system of Ukraine. Aposta: Revista De Ciencias Sociales. 2026. Vol. 24(113). E. 983. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4081

10. Чиж Н. М. Функціонування банківської системи України: проблеми та перспективи. Бізнес Інформ. 2022. №4. С. 103-110. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4505

11. Чиж Н. М., Урбан О. А., Дзямулич М. І. Перспективи нарощення кредитування в Україні. Економічний форум. 2021. №3. С. 139-144. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4631

Праці інших авторів:

12. Blanchard, Olivier. Fiscal policy under low interest rates. Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2022.

13. Deb P., Estefania-Flores J., Firat M., Furceri D., Kothari S. Monetary Policy Transmission Heterogeneity: Cross-Country Evidence. IMF Working Papers. 2023. No. 2023/204. 59 p. DOI: https://doi.org/10.5089/9798400257322.001

14. Feld L.P., Fuest C., Haucap J., Schweitzer H., Wieland V., Wigger B.U. The monetary policy strategy of the European Central Bank: Review and recommendations. Stiftung Marktwirtschaft, 2021.

15. Kirkby R., Vu H. N. Impacts of Monetary Policy Shocks on Inflation and Output in New Zealand. Economic Record. 2024. Vol. 100, No. 329. P. 160–187. DOI: https://doi.org/10.1111/1475-4932.12792

16. New Directions for Monetary Policy. Finance & Development. A Quarterly Publication of the International Monetary Fund. March 2023. Volume 60. Number 1.

17. Phul S. Efficacy of Monetary Policy Transmission During the Flexible Inflation Targeting Regime in India. South Asian Journal of Macroeconomics and Public Finance. 2024. Vol. 13, No. 1. P. 70–99. DOI: https://doi.org/10.1177/22779787241245237

18. Балицька М., Ткаченко А. Досвід Національного банку України у забезпеченні стійкості банківської системи в умовах сучасних викликів. Економіка та суспільство. 2025. № 72. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-132

19. Береславська О., Джус М. Вплив монетарної політики НБУ на державні запозичення в умовах повномасштабної війни. Економіка та суспільство. 2025. № 80. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-9

20. Кузьмак О., Бондар Ю. Вплив монетарної політики на розвиток банківської системи України. Економіка та суспільство. 2024. № 61. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-14

ІІІ. Інформаційні ресурси

21. Банк міжнародних розрахунків (Bank for International Settlements) : офіційний вебсайт. URL: https://www.bis.org/

22. Європейський центральний банк (European Central Bank) : офіційний вебсайт. URL: https://www.ecb.europa.eu/

23. Міжнародний валютний фонд (International Monetary Fund) : офіційний вебсайт. URL: https://www.imf.org/

24. Міністерство фінансів України : офіційний вебсайт. URL: https://mof.gov.ua/

25. Національний банк України : офіційне інтернет-представництво. URL: https://bank.gov.ua/

26. Національний банк України. Статистика : офіційні статистичні матеріали. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic

27. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14

28. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19

29. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14

30. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20

31. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17

32. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб : офіційний вебсайт. URL: https://www.fg.gov.ua/